

סיור במחנות העבודה

תיאור זה נכתב בכרך אי של פרוייקט 'דברי הימים / חדשות העבר' – בגיליון בו נסקרת תקופת עבודת ישראל במצרים. בפרוייקט זה סקר אלדד את האירועים ההיסטוריים – תקופה אחר תקופה – בפורמט של גליונות עיתון. ראה על כך בשורות הפתיחה של המאמר 'עכשיו כבר מותר לגלות'.

*

ככל שאתה מרחיק לנסוע מזרחה מן הנילוס, קטנה והולכת דמות הפירמידה הגדולה והספינקס לצידה, עד שהם מתעלמים כליל מהעין, וסביבך ארץ מישור חולית, שממה זרועה גבנונים נמוכים. מחנות אוהלים שחורים אינם גורעים הרבה מן החד-גוניות הנוראה.

לעת ערב הם צוללים בצללים המתפשטים, דוממים ושקטים.

התנועה במחנה חלה עם עלות השחר, בהישמע קול משרוקית, מלווה בצעקות המשגיחים והשוטרים. מאוהל לאוהל הם עוברים, מצליפים בשוטים על העבדים היגעים, שהתכרבלו בסחבותיהם מפני צינת המדבר. אחד אחד הם קמים, פולטים את גרגרי החול מנחיריהם, וזוחלים החוצה. באור היום כבר ניתן להבחין בהם – אצים אל מקום כינוסם.

כולם מגודלי זקן, ופרעות שער יורדות להם על כתפיהם. חצי גופם מעורטל, גון עורם נחושת, רזים להחריד, דלי-בשר. ולמולם המשגיחים – מוצקי עורף, רחוצים ומגולחים למשעי. בידם מתנפנף השוט בשריקה, בפיהם חרפות וגידופים.

בהמוניהם רצים העבדים אל מגרש רחב ידיים. זמן מה ערבוביה במקום, אולם המורא מפני השוט עושה את שלו. הם מסתדרים חבורות חבורות, מתפקדים במספר. רק עתה אני רואה בני אדם לפני. עבדים עבריים הם. בשורות ערוכות הם עוברים לפני הפקידים, המחלקים לכל אחד את פת-לחמו, מעט מים במשורה, ואגודת תבן. ...

אחרי מהלך מחצית השעה – הנוף כבר איננו שומם. אנו בשטח הבניה. הנה, כבר נחפרו יסודות לבניינים, סומנו גבולות המגרשים, הוקצה המקום לבניית מקדש לאל אמון בפיתום. העיר תשמש מרכז למחסני תבואה. המהנדסים קובעים לחבורות העבדים את מקומן, את המתכונת היומית. העבודה מתחילה.

קרבתי אל אחת החבורות. עירומים ומיוזעים, מבוססים ברגליהם בטיט הדביק. גבעולי קש חדודים מעורבים בטיט – והרגליים היחפות נדקרות, זבות דם... גון ארגמן מיתוסף לעיסה החמה. בתנועה קצובה מבוססות הרגליים ולשות: עלה וְרָד, עלה וְרָד... והעיניים – אדישות, מטומטמות.

פה ושם – עיניים שחורות, לוחשות כגחלים. עיני צעיר שנלכד זה עתה באוהלי משפחתו בגושן. רועה צאן, ידיו רב לו בקליעה, אשר עמד בפני הזאב והנחש. עיניו נפגעות, נעלבות – וזועמות. זה לא יוציא כאן את שָׁנְתוֹ... יומת, יברח, או תכבינה עיניו ככל יתר אָחָיו...

אני פונה לעבר אחר. שורת עבדים עמוסים לַבְּנִים לחות, רצים אל הבניין. אחד מהם – זקנו דליל, מצחו כתום, חרוש קמטים, שפתיו מבוקעות. בשארית הכוחות תופסות ידיו בַּלְבָּנִים אשר על גבו הכפוף. יתרי-שריריו מתוחים, עוד מעט ויפקעו בטרם פרק את משאו, מרחק עוד עשרים צעדים... נדמה כי הגיע – אך לא... רגלו נתקלה ונתמעד. הוא צנח על ברכיו, הלבנים מידרדרות מעל גבו ארצה. השורה נעצרת, מחכה לצליפה... ואמנם – הנה חש המשגיה, אדום פנים מְקָרוֹן, מכה כמטורף על גב הזקן, על פניו, ידיו, בטנו – בלא אבחנה. רצועות אדומות נסתמנו על הגוף – ואחר רגע גנח הישיש, בבוא אל-תוֹכָן הזיעה המלוחה...

לא עצרתי כוח עוד. הפניתי את מבטי מן האיש הלוחש מילים לא ברורות, מוטל בצד הדרך – ונסתי. נסתי מן השלד, ולסתותיו הלבניו כנגדי בחיוך של זוועה... נמלטתי מן הכבשן הלוהט אשר בתוכו מוטלים בני עמי – רבבות אדם – עובדים בפרך.

אָ-לֵהִי אַבוֹתֵינוּ, אָ-לֵהִי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב – אִיהוּ?

~~~~~

הערת סיום:

המאמר נכתב בקבצי 'דברי הימים / חדשות העבר', כרך א', ומובא כאן בעריכה לשונית קלה.